

2005 YILI OCAK-KASIM DÖNEMİ ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

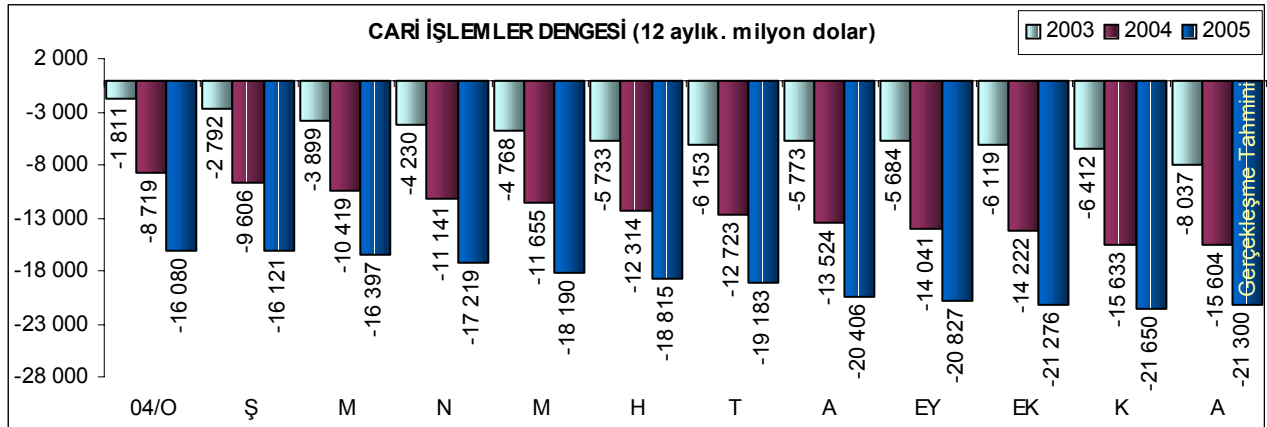
- Kasım ayında 2 milyar 304 milyon dolar olarak gerçekleşen cari açık Ocak-Kasım döneminde 18 milyar 740 milyon dolara, 12 aylık bazda ise 21 milyar 650 milyon dolara ulaştı.
- Doğrudan yatırımlar 2005 yılının on bir aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 177.6 oranında artarak 7 milyar 249 milyon dolara yükseldi.
- Cari açığın finansmanında, hisse senedi alımlarındaki artış ile bankalar ve özel sektör aracılığı ile yurt dışından sağlanan kaynaklardaki artış dikkat çekmektedir.
- Merkez Bankası rezervleri Ocak-Kasım döneminde 15 milyar 350 milyon dolar artışla Kasım ayında 46 milyar 981 milyon dolara yükseldi.

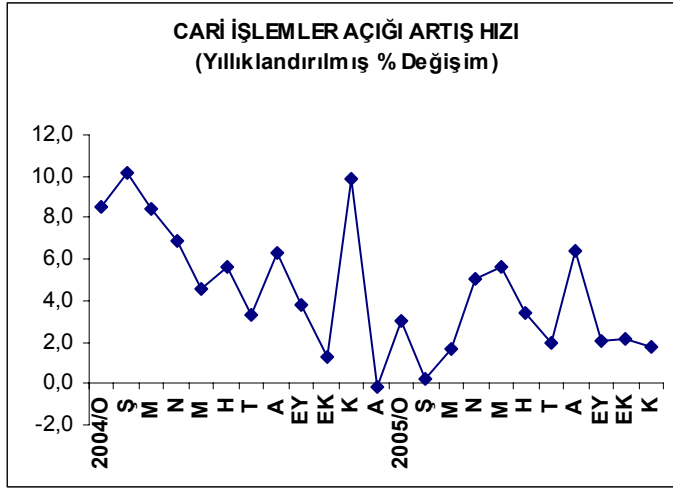
1- CARİ İŞLEMLER HESABI

• Cari işlemler dengesinde Kasım ayı itibariyle 2 milyar 304 milyon dolar düzeyinde açık gerçekleşti. Böylece

	Cari İşlemler Dengesi (aylık, milyon dolar)												
	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	EK	K	A	Toplam
2003	-301	-1338	-1375	-994	-825	-824	-347	821	606	0	-519	-2939	-8035
2004	-985	-2225	-2188	-1716	-1339	-1483	-756	20	89	-181	-1930	-2910	-15604
2005	-1461	-2266	-2464	-2538	-2310	-2108	-1124	-1203	-332	-630	-2304		-18740

Ocak-Kasım döneminde cari işlemler hesabı, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 47.6 artışla 18 milyar 740 milyon dolar açık verirken **12 aylık cari açık** 21 milyar 650 milyon dolara yükseldi.

- Cari açığın artışında belirleyici olan **dış ticaret açığı**, ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle, Ocak-Kasım 2005 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 38.8 oranında artarak **28 milyar 968 milyon dolar** olarak gerçekleşti. Bu gelişmede bavul ticaretindeki 232 milyon dolarlık azalış da etkili oldu.

- Cari işlemler hesabının diğer bir alt kalemi olan **hizmetler dengesi**, 2005 yılının Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemine

CARI İŞLEMLER DENGESİ ALT KALEMLERİ (Milyon \$)						
	Kasım			Ocak-Kasım		
	2004	2005	Artış	2004	2005	Artış (%)
Dış Ticaret	-2016	-2615	-599	-20865	-28968	38,8
Hizmetler	577	734	157	12318	14161	15,0
Yatırım Gelirleri	-577	-513	64	-5172	-5232	1,2
Cari Transferler	86	90	4	1025	1299	26,7
Cari İşlemler Açığı	-1 930	-2 304	-374	-12 694	-18 740	47,6

göre yüzde 15 oranında artarak **14 milyar 161 milyon dolar tutarında fazla** verdi. Bu hesabın en önemli kalemlerinden olan **net turizm gelirleri** bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16.6 oranında artarak **15 milyar 48 milyon dolar** seviyesine yükseldi. Aynı dönemde ithalattaki artışa paralel olarak navlun giderlerindeki 592 milyon dolarlık artış hizmetler dengesindeki artı bakiyeyi sınırlandırdı.

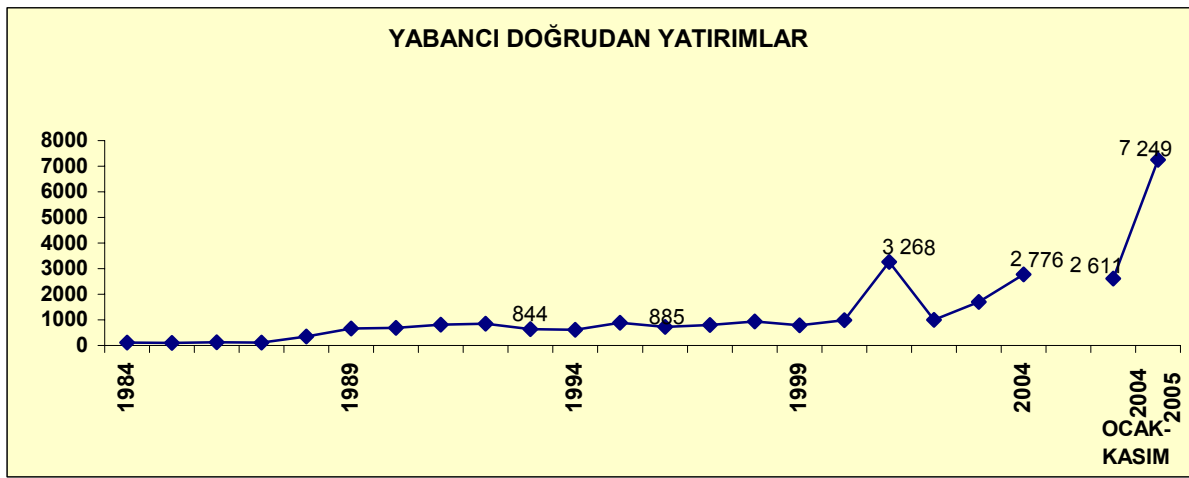
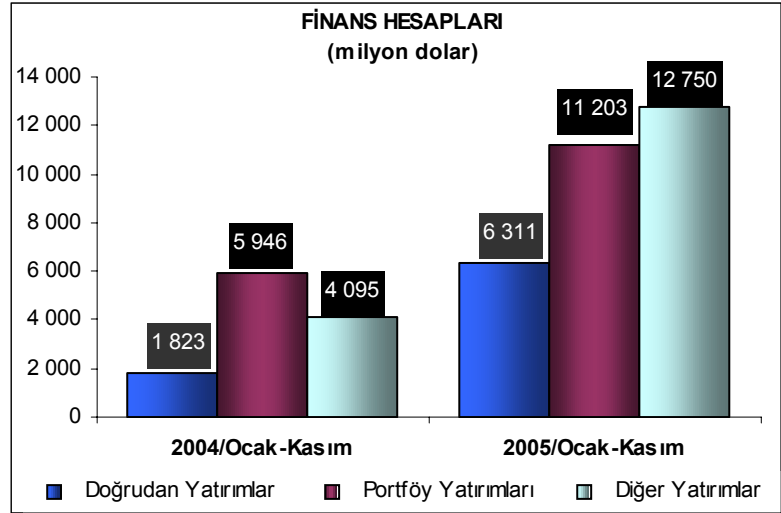
- Ocak-Kasım 2005 döneminde **yatırım gelirleri dengesi** 2004 yılının aynı dönemine göre 60 milyon dolar artarak **5 milyar 232 milyon dolar** açık verdi. Açığın artmasında uzun ve kısa vadeli kredilere ilişkin faiz ödemelerindeki artış etkili oldu.

- Cari işlemler hesabının son alt kalemi olan “**Cari Transferler**” fazlası, 2005 yılının Ocak-Kasım döneminde 2004 yılının aynı dönemine göre 274 milyon dolar artarak 1 milyar 299 milyon dolara yükseldi.

2- FİNANS HESAPLARI

- Ocak-Kasım 2005 döneminde **finans hesabının** alt kalemlerinden doğrudan yatırımlarda 6 milyar 311 milyon dolar, portföy yatırımlarında 11 milyar 203 milyon dolar, ticari ve diğer krediler ile mevduatlardan oluşan diğer yatırımlarda 12 milyar 750 milyon dolar sermaye girişi gerçekleşti.

- **Net Doğrudan Yatırımlar** 2005 Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemdeki değerinin yaklaşık üç buçuk katına ulaşarak 6 milyar 311 milyon dolar seviyesine yükseldi. Son 12 aylık net doğrudan yatırım tutarı ise 6 milyar 405 milyon dolar oldu.

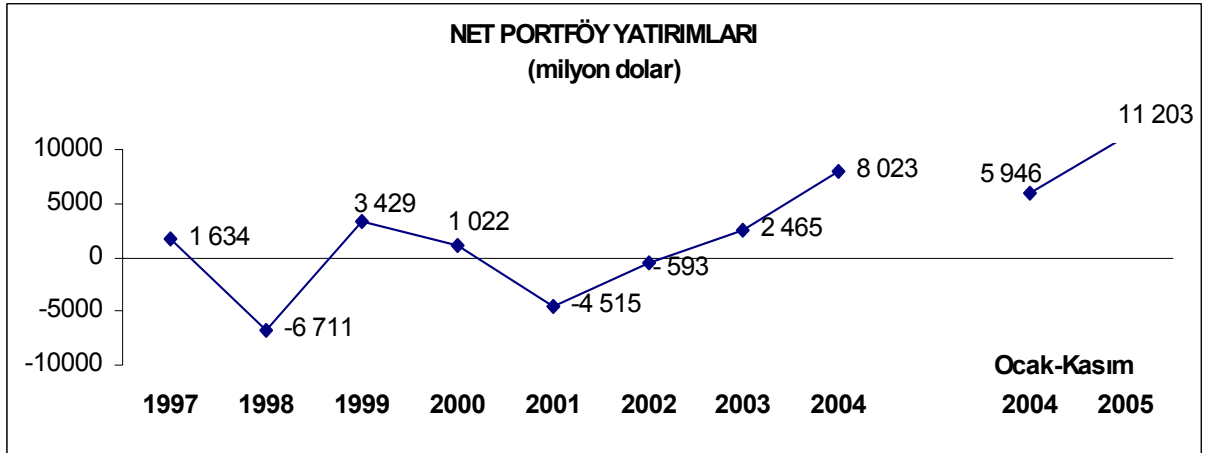

- Ülkemize gelen yabancı sermaye miktarında 2003 yılından itibaren istikrarlı bir yükselme trendi yakalanmış, 2004 yılında 2 milyar 776 milyon dolara yükselen yurt içi doğrudan yatırım tutarı **2005 yılının ilk on bir aylık döneminde de 7 milyar 249 milyon dolara yükselmiştir.**

	Yabancıların Menkul Değer Alımları (milyon dolar)													
	2005										KASIM		OCAK-KASIM	
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	2004	2005	2004	2005
Hisse Senedi	908	526	472	311	96	584	571	501	756	- 174	212	977	953	5 528
DİBS	1071	1 499	- 895	599	717	457	396	- 600	489	92	364	418	4 366	4 243
Yurt dışı Piyasalara Tahvil İhracı	2000	- 242	0	- 779	- 263	1 250	773	- 489	0	0	0	750	1 959	3 000

- Ocak-Kasım 2005 döneminde **portföy yatırımları** kalemindeki net sermaye girişinde Hükümetin 6 milyar 72 milyon dolar tutarındaki yurtdışı tahvil ihracı ve 3 milyar 72 milyon dolar tutarındaki tahvil geri ödemesi sonucu 3 milyar dolarlık net kullanımı ile yurtdışında yerleşik kişilerin hisse senedi piyasasında 5 milyar 528 milyon dolar ve DİBS piyasasında 4 milyar 243 milyon dolar net alım gerçekleştirmeleri etkili oldu. Geçen yıl

ile kıyaslandığında yabancıların on bir ayda hisse senedi piyasasındaki alımlarında dikkat çekici bir yükseliş görülmektedir. DİBS' lerde ise on bir aylık bazda gerileme, Kasım ayında ise bir önceki yıla göre artış gözlenmektedir.

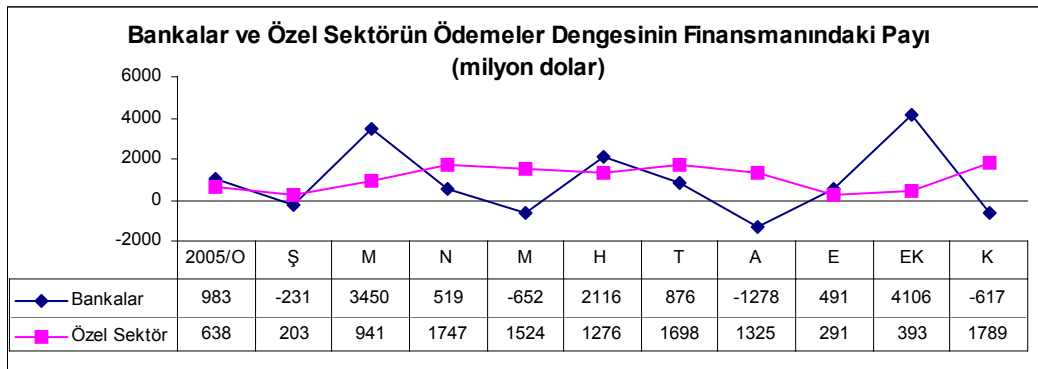

• Ticari ve nakit krediler ile mevduatlardan oluşan **diğer yatırımlar** ise 2005 Ocak-Kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemdeki değerinin üç katına ulaşarak 12 milyar 750 milyon dolar seviyesine yükseldi. Kasım ayında bankaların net uzun vadeli kredi kullanımı bir önceki yıla göre düştüyse de on bir aylık dönemde bu kalem yüzde 139.4 oranında artarak 5 milyar 376 milyon dolara ulaştı. Bankaların yurt dışı

BANKALARIN UZUN VADELİ KREDİ KULLANIMI (net)
(milyon dolar)

KASIM		OCAK-KASIM	
2004	2005	2004	2005
1049	788	2246	5376

muhabirleri nezdindeki döviz varlıkları Kasım ayında 1 milyar 119 milyon dolar artarken Ocak-Kasım döneminde ise 880 milyon dolar azaldı. Bankaların kredi ve mevduat olarak yurt dışından sağladığı net kaynak tutarı on bir aylık dönemde 9 milyar 763 milyon dolara ulaşırken özel sektör kredileri de 11 milyar 825 milyon dolar oldu. **Böylece Ocak-Kasım 2005 döneminde Bankalar ve özel sektör toplamda net 21 milyar 588 milyon dolarla ödemeler dengesinin en önemli finansman kaynağı oldu.** Söz konusu dönemde 6 milyar 465 milyon dolarlık IMF kredisi geri ödemesi gerçekleştirilirken Genel hükümet de net 1 milyar 977 milyon dolar tutarında uzun vadeli kredi geri ödemesi gerçekleştirdi.

DÖVİZ GELİRLERİ VE GİDERLERİ (OCAK-KASIM MİLYON \$)				
	2004	2005	ARTIŞ	DEĞİŞİM%
I- DÖVİZ GELİRLERİ	84 783	98 698	13 915	16,4
1- İHRACAT GELİRİ	60 190	69 326	9 136	15,2
2- TURİZM GELİRİ	15 230	17 602	2 372	15,6
3- FAİZ GELİRİ	629	891	262	41,7
4- İŞÇİ DÖVİZİ	740	752	12	1,6
5- TAŞIMACILIK GELİRİ	2 920	3 692	772	26,4
6- MÜTEAHHİT GELİRİ	654	775	121	18,5
7- DİĞER GELİRLER	4 420	5 660	1 240	28,1
II- DÖVİZ GİDERİ	97 477	117 438	19 961	20,5
1- İTHALAT GİDERİ	81 055	98 294	17 239	21,3
2- TURİZM GİDERİ	2 321	2 554	233	10,0
3- FAİZ GİDERİ	3 963	4 591	628	15,8
4- TAŞIMACILIK GİDERİ	3 902	4 856	954	24,4
5- DİĞER GİDERLER	6 236	7 143	907	14,5
III- DÖVİZ AÇIĞI	- 12 694	- 18 740	6 046	47,6

- Ocak-Kasım

2005 döneminde net döviz girişi 40 milyar 555 milyon dolar olmuştur. Sermaye girişinin 18 milyar 740 milyon dolarlık kısmı cari açığın finansmanında kullanılırken 6 milyar 465 milyon dolarlık IMF kredisi geri ödemesinde bulunulmuş, geriye kalan 15 milyar 350 milyon dolar

Merkez Bankasının döviz rezervine eklenmiştir. Rezerv artışının 3 milyar 804 milyon dolarlık kısmı Kasım ayında gerçekleşmiştir.

DÖVİZ AÇIĞININ KAPATILMASI (OCAK-KASIM MİLYON \$)				
	2004	2005	ARTIŞ	DEĞİŞİM%
I- SERMAYE GİRİŞLERİ	24 891	40 609	15 718	63,1
1- DOĞRUDAN YABANCI SERM. YATIRIMI	2 611	7 249	4 638	177,6
2- PORTFÖY YATIRIMI	7 278	12 421	5 143	70,7
a- HİSSE SENETLERİ	953	5 528	4 575	480,1
b- BONO-TAHVİL	6 325	6 893	568	9,0
3- KREDİLER	13 513	17 113	3 600	26,6
a- BANKALAR	6 254	8 650	2 396	38,3
b- ÖZEL SEKTÖR	8 230	10 836	2 606	31,7
c- KAMU-MERKEZ BANKASI	-1 130	-2 686	-1 556	137,7
d- DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	159	313	154	96,9
4- KAYNAĞI BELİRSİZ DÖVİZ	1 489	3 826	2 337	157,0
II- SERMAYE ÇIKIŞLARI	8 499	54	-8 445	-99,4
1- YURT DIŞINDA YATIRIMLAR	788	938	150	19,0
2- YURT DIŞINDA PORTFÖY YATIRIMI	1 332	1 218	- 114	-8,6
3- BORÇ ÖDEMELERİ	6 379	-2 102	-8 481	-133,0
III- NET DÖVİZ GİRİŞİ	16 392	40 555	24 163	147,4
IV- REZERVE EKLENEN	- 659	- 15 350	- 14 691	2 229
V- IMF KREDİLERİ	- 3 039	- 6 465	- 3 426	113
VI- AÇIK İÇİN KULLANILAN	- 12 694	- 18 740	- 6 046	48

- Ocak-Kasım 2005 döneminde döviz gelirleri yüzde 16,4, döviz giderleri ise yüzde 20,5 oranında artış kaydetti. Böylece döviz açığı 6 milyar 46 milyon dolar artışla 18 milyar 740 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.